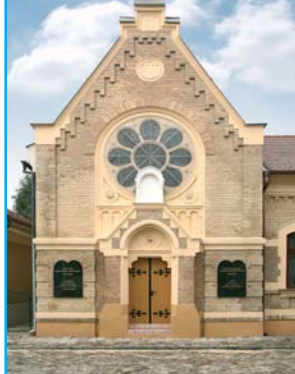

185. SZÁM

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Kirándulás Budapestre

A korábbi évek sikeres utazásait követve az idén novemberben ismét kirándulást szervezünk Budapestre.

Időpont

2011. november 13., vasárnap

Tervezett program

08:00 – Indulás a Menház épülete elől autóbusszal

10:00 – Érkezés Budapestre, a Goldmark teremben idegenvezetéssel megtekintjük az Itt lakott Rosenthal című új kiállítást és a Magyar Zsidó Levéltár látványraktárát (www.milev.hu)

11:00 – Séta a Kultúra utcájában a felújított Kazinczy utcában és látogatás az orthodox zsinagógában

12:00 – Kóser ebéd a Carmel étteremben

14:00 – A közösség kapuja – látogatás a Bálint Zsidó Közösségi Házban

15:30 – Szabadidő

18:00 – Koncz Zsuzsa, Tolcsvay László,

Kulka János, Érdi Tamás jótékonyági koncertje az Élet Menete Alapítvány javára a Dohány utcai zsinagógában

22:00 körül – Érkezés a Menházhoz

Árak és jelentkezés

25 EUR a KZSH tagjainak és mindazoknak, akik a KZSH Nagyünnepi Ite-nitszteleitein vagy Szukkot-i összejövetelén legalább egy alkalommal részt vettek. 45 EUR minden más érdeklődőnek

Az árak csak az egésznapos programra vonatkoznak, akik csak a koncerten szeretnének részt venni, 7600 Ft-os illetve 5400 Ft-os (karzat) áron vásárolhatnak jegyet a www.eletmenete.hu oldalon.

Jelentkezési és befizetési határidő 2011. november 2. Jelentkezni a kile@menhaz.sk címen és a KZSH titkárságán lehet.

TV adás rólunk

A Szlovák Televízió évente egy alkalommal sugározza zsidó nemzetiségi magazinját. Az idei adás október 18-án került adásba, melynek jelentős részben kis közösségünk volt a témája. A múlt mellett hangsúlyosan szerepelt a jelen és az oktatás fontossága. A riportokban megszólalt Pasternák Antal elnök, dr. Novák Tamás alpolgármester a KZSH vezetőségi tagja, Haas Judit irodavezető, Paszternák Tamás koordinátor, Scheiner Péter és az oktatási program előadói Viera Kamenická és Martin Smok. A felvétel a televízió honlapján – www.stv.sk elérhető.

Szukkot 5772

Szukkoti sütögetés... Szukkot félünnepén ismét találkoztunk a Menházban, illetve a kertben felállított sátorban. Cikkünk a 3. oldalon.

100. születésnap

aki Rosh Hasanah első napján a Menház feldíszített Wallenstein Zoltán termében fogadta a gratulációkat. **MAZL TOV! Bis 120!**

Szeptember 17-én ünnepelte 100. születésnapját **Pasternák Anna**, közösségünk és egyben a város legidősebb tagja. A családi köszöntő után az ünnepeltet felkereste otthonában MUDr. Anton Marek, polgármester úr és JUDr. Novák Tamás, alpolgármester. A hitközség tagjai közül is többen meglátogatták az ünnepeltet,

Támogatónk

nka

Nemzeti Kulturális Alap

MAZL TOV!

A Hitközségi Híradó szerkesztősége nevében ezúton gratulálunk Katarína Potokovának és Alexander Potoknak (Nyitra) unokájuk, illetve menyüknek Lenka Sillerovának és fiuknak Tomas Potoknak, első gyermekük, Jakub megszületése alkalmából. MAZL TOV!

Bencser – várjuk jelentkezésüket!

A tavaly kiadott péntek esti imakönyv után az idén a Balla Zsolt rabbi által fordított bencser (áldások és dalok gyűjteménye) kiadását tervezi hitközségünk. Kérjük azok jelentkezését, akik a könyvben szeretnének emléket állítani elhunyt szeretteiknek.

Temetői hírek

Az őszi folyamán pályázati támogatásoknak köszönhetően 41 ledőlt sírkövet tudtunk felállíttatni. Temetőnkben még legalább ennyi síremlék fekszik a földön. Szeretnénk, ha az idén folytatódhatna kezdeményezésünk és hamarosan valamennyi kő a helyére kerülhetne. Folytatódik a bejárat melletti egykori garázs épület rekonstrukciója.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyháznak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t, a KZSH-t és a Shalom klubot támogatták: Milesová Jelizaveta, Dukes Pavol, Rimaszombati Zsidó Közösség, Boček Péter (Kassa) és anonimítségük kérő adományozók. Köszönjük!

✧ Szeptember elején a Csorba tónál rendezett négynapos nyári Maccabi játékokkal egybekötve tartotta soros ülését a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége elnöksége, melyen hitközségünket Ing. Weissová Alica vezetőségi tag képviselte.

✧ Októberben újra nyomtattuk a Menházról készült szórólapot, a háromnyelvű, reprezentatív anyag 3000 példányban jelent meg.

✧ Komáromba látogatott a közelmúltban Bécsben elhunyt Tommenendal Wollner Yvonne fia és férje, szeretnének emléktáblát állítani Yvonne-nak a zsinagógában.

✧ Felkereste közösségünket Izraelből a neves komáromi festő Rauscher György leszármazottja.

✧ Megkezdődött a Komáromi Zsidó Hitközség történetét bemutató állandó kiállítás megújítása, jelenleg párhuzamosan készül a forgatókönyv és az oktatási anyag.

Kerek születésnap

Októberben ünnepelte 90. születésnapját **Löwinger Blanka néni**. További jó egészséget és sok boldogságot kívánunk! Mazl Tov!

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – šéfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

TRADÍCIÓ a komáromi zsinagóga hitéleti oldala

Keserédes ünnepek

Szomorkásan kezdődött az 5772. zsinagógai esztendő Komáromban. Csaknem fél év szervezőmunka eredményeként pár nappal Rosh Hasanah előtt végre lett előimádkozója kis közösségünknek. Külön köszönet ezért dr. Schönér Alfréd főrabbi úrnak, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató úrnak (MAZSIHISZ) és Rév Ágnesnek, a Budapesti Zsidó Hitközség Szerartási Osztálya munkatársának. Az ő ötletük, segítségük elengedhetetlen volt a szervezéshez.

Megfogyatkozott létszámú hitközségünk elnöke és irodavezetője ünnep előtt gondosan végigtelefonálták a tagokat, mivel a létszám már annyira kicsi, hogy mindenkire szükségünk van... Ez már nem vallásosság kérdése, a hagyományok ápolása, az ősök tisztelete csak úgy maradhat fent egy ideig még, ha összefogunk. Elmondhatjuk, hogy ez az összefogás csak Erev Rosh Hasanahkor sikerült. Az ünnepek többi napja nagyon csekély érdeklődés mellett zajlott.

Új Év napjaiban dr. Riszovannij Mihály látta el az előimádkozói feladato-

kat, ő civilben Szombathelyen tanít németet a helyi egyetemen, dolgozik a budapesti Holokauszt Emlékközpontban és a Bét Orim Reformzsidó Közösségben is. Az elmúlt években Szombathelyen vezette a Nagyünnepeket, oda a közelmúltban rabbihelyettes került a közösség élére, így jöhetett hozzánk. Az ünnepi beszédet mindennap Borsányi Schmidt Dániel, az Országos Rabbi-képző-Zsidó Egyetem rabbi szakos hallgatója mondta. Velünk volt Budapestről Popovics Dávid és neje Zsuzsanna.

Az első este közel hatvanan gyűltünk össze, az ünnepköszöntő Ientisztelet után Budapestről szállított kóser vacsorán láttunk vendégül mindenkit a Wallenstein Zoltán teremben.

Délelőttünként ezúttal sem maradt el az iskolás csoportok látogatása. Az idén az Építők utcai Szakiskola és a Jókai Mór Alapiskola diákjai jöttek el a vezetett túrákra, melyek során megismerkedhettek a zsinagógával és a Schnitzer Ármin Mikromúzeummal.

Az ünnep első napjának délutánján

köszöntöttük Pasternák Annát 100. születésnapján, majd a Taschilich szertartásra és a délutáni imára került sor. A Paszternák család Kidduson látta vendégül a megjelenteket. Pénteken közösen köszöntöttük Shabat Tsuvat a megterés szombatját.

Egy hét elteltével Kol nidré estéjén gyűltünk össze a zsinagógában. Riszovannij úr idézte az ősi dallamokat, majd Balogh István, a budapesti Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola tanára mondott beszédet. Másnap délelőtt sajnos nem jött össze a minjen, így a tanúlással és az elhunytakra való emlékezéssel telt a böjtnap délelőtti. Este a Neila hangjai után a Havdala, majd a közös étkezés zárta az ünnepet.

Közösségünk ismét válszút elé érkezett, nagy kérdés, nyitva áll-e még a komáromi zsinagóga kapuja a jövő év nagyünnepein. Ez csakis a közösség tagjainak akaratán múlik...

Külön köszönet a szervezésért Haas Juditnak, Ing. Pasternák Antalnak és Zsuzsának, Ing. Weissóvá Alicának és Farkas Editnek. Ezúton köszönjük a Jo-int pozsonyi képviselete támogatását.

PT

Szukkot 5772

A keserédes ünnepek után a két éve indult kezdeményezésünket követve Szukkot félünnepén ismét találkoztunk a Menházban, illetve a kertben felállított sátorban. Az egész régióból, valamennyi korosztály képviseltette magát, sokan először vettek részt ilyen rendezvényen. A különleges Shalom klubban Paszternák Tamás koordinátor köszöntötte a megjelenteket, a nap első előadója dr. Balázs Gábor volt Budapestről, akit az idei purimi összejövételünkön ismerhetett meg a Shalom klub tagsága. Gábor a rá jellemző felkészültséggel és tudással, számítógépes prezentáció segítségével beszélt az ünnepről, aktív gondolkodásra készítette a klub közönségét.

Közben megérkezett a Menházba a Stiefel család Pöstyénből, Bina és Zev, illetve négy gyermekük a Chabad Közép-Szlovákia vezetői már több alkalommal jártak nálunk, legutóbb két hónapja. Szukkot partyt, amely a vízöntés szertartására is emlékeztetett azonban

Bina Stiefel, rebecen Barches-fonást tanít

most először tartottak nálunk. Mindenki mondhatott áldást az ünnepi csokorra és a sátorban ülésre. Friss falafelt és humuszt szolgáltak fel, amely helyben készült a résztvevők segítségével. Rabbi Zev a sátor mellett énekelt is egy jót a jelenlevők nagy örömeire. A program végén a Wallenstein Zoltán terem egy konyhára emlékeztetett. Bina rebecen

az általa elkészített téstárból mindenkinek adott egy kis darabot (természetesen a megfelelő áldások elmondása és az Óvalónak „járó” darab levétele után) és megtanította, hogyan is kell ünnepi kerek barcheszt fenni.

Köszönjük mindenkinek, aki velünk töltötte a remek hangulatú délutánt.

PT

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Rólunk szól – konferencia Debrecenben

Az őszi ünnepek előtti hétvégén ismét Debrecenben találkoztak a magyar ajkú zsidó közösségek. A hagyományos esemény stílusa és tematikája már többször változott.

Ezúttal valami újat kaphattunk, a külsős előadók helyett, mint ahogyan azt a cím is mutatta, a közösségekről szólt a három nap. Az egyes hitközségek, szöványok képviselői kaptak teret a bemutatkozásra, gondolatok, problémák bemutatására.

A Komáromi Zsidó Hitközséget négytagú küldöttség képviselte: Haas Judit irodavezető, Ing. Weissóvá Alica és Paszternák Tamás vezetőségi tagok, illetve Piczek Ferenc személyében. A szlovákiai hitközségek közül megjelentek Pozsony, Kassa és Eperjes küldöttei.

Idén új moderátorral vezette a konferenciát, Heller Zsolt folkesztéta fiatalos, közvetlen stílusa méltó folytatása volt a korábbi levezetők Prof. Dr. Gergely Judit és Csukás Judit munkájának, akik ezúttal a közönség soraiban

Üdvözlő beszédet mondott Zoltai Gusztáv, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége ügyvezető igazgatója és dr. Feldmájer Péter, a szövetség elnöke.

A megnyitón az Allegra balettcsoport működött közre, majd a sátorban, az ebéd alatt Mike Ádám és Fekete Dániel „Izrael” c. rockoratóriumának akusztik verzióját hallgathatta a közönség.

A délutáni program kiállítás megnyitással folytatódott, a középiskolás Berényi Zsófi „Remiss elegance” és a makói Urbancsok Zsolt történész, levéltáros „Időtlen pillanatok” c. fotókiállítása a díszterem két oldalán kapott helyet. A programban Márkus Luca működött közre.

Ezután Halász János, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Államtitkára Debrecen korábbi alpolgármestere régi barátként üdvözölte a hitközség ve-

Horovitz Tamás, a Debreceni Zsidó Hitközség elnöke

ismét a hitközségeké volt a szó, majd délután két beszélgetős előadásra került sor „Kulturális örökségünk” címmel prof. dr. Lichtmann Tamás és „A zsidó kommunikáció?!” címmel Breuer Péter (Közel-Kelet szakértő, újságíró, kommunikátor) vezetésével.

A Shabat kimenetelét a Havdala jelezte. Az esti kulturális blokk két elemet tartalmazott: Márkus Luca akusztik koncertjét Székelyi József „Hej, Salamon Béla!” című előadása követte.

Vasárnap délelőtt mutatkozott be többek közt a pozsonyi zsidó közösség, Viera Kamenická képekkel illusztrálva idézte a nagy múltú kile történetét.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy kooperációjukat egy nemzetközi együttműködési nyilatkozattal erősítik meg. Köszönjük a szervezőknek, hogy ismét ott lehettünk. Találkozunk jövőre Debrecenben!

PT

Komáromi résztvevők Debrecenben

voltak aktív részesei a rendezvénynek.

A Debreceni Zsidó Hitközség dísztermében Dr. Papp László Debrecen Megyei Jogú Város alpolgármestere mondott megnyitó beszédet.

Házigazdaként a vendégeket Horovitz Tamás, a Debreceni Zsidó Hitközség elnöke és Dr. Asher Ehrenfeld a Debreceni Zsidó Hitközség főrabbija köszöntötte.

zetőit, majd szólt a konferencia résztvevőikhez. A hitközségek bemutatkozása során Paszternák Tamás számítógépes prezentáció segítségével beszélt a KZSH életéről.

A napot a Pásti utcai imateremben megtartott Kabbalat Shabat és a hitközség udvarán a hagyományos vacsora zárta az ünnepi sátorban.

Szombaton a reggeli imádkozás után

Születésnapüdvözet

A Komáromi Zsidó Hitközség 220. születésnapját levélben üdvözölte **dr. Schweitzer József főrabbi úr** Budapestről, aki további sok sikert kívánt kiléni működéséhez.

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

3. FEJEZET 1. RÉSZ

Igyekeztem nem elszunyókálni. A felriadás és a lázálom pont az ilyen délutáni félálomban szokott előfordulni, éjjel általában nem szoktam álmodni. A tanév alatt nem aludtam délután, mert nem volt idő, leckék, előadások, barátok foglalkoztatták az embert, de most, az üres interjúban nehéz volt ébren maradni.

May-Britt is hiányzott. Nem valami viharzó szerelemről volt szó. Az ő részéről valami kíváncsisággal vegyes szánalom, míg nálam a régi cserkész jelző: „Mindig résen” volt az indító ok. May-Britt különösen szépnek ugyan nem volt mondható de a női test minden érdekesítő része a helyén volt, nem túlzott, de kielégítő mértékben, és nem is volt magasabb nálam, ami a svédéknél ritka. Nyugodt volt, megnyugtató és kíváncsi. Nem is a koncentrációs tábor keltette fel a kíváncsiságát, hanem maga az a tény, hogy idegen voltam. Ő egy távol északi kis faluból való volt, először életében távol a szeretett otthonától és családjától, amelyhez, mint minden jó kislány, nagyon hozzá volt nőve, és amelyekről sokat szeretett mesélni. A kis falujában egy, a szomszéd városbeli látogató is izgató téma volt. És most ő, May-Britt, itt van egyedül, idegen helyen egy emberrel, aki nem csak, hogy nem svéd, de egy olyan országból való, amelynek a nevét is nehéz kiejteni. Elképzelttem, hogy majd otthon a hosszú, téli, unalmas, behavazott estéken kimeríthetetlen témául fogok szolgálni. El kellett hinnem, hogy mint ember érdekeltem, mert az a nyugodtság benne, amely annyira vonzott, nem hagyta el olyan helyzetekben sem, amikor a nyugodtság nem éppen a legkívánatosabb és a legkielégítőbb viselkedés. Nem mintha tapasztalatlan lett volna.

A hazautazása előtt mondtam neki, hogy hiányozni fog, ő is udvariasan viszonozta, hogy neki is hiányozni fognak az érdekes társalgásaink. Láttam, hogy van még valami a begyében, és bár tele volt a szokásos svéd gátlásokkal, a személyes kérdésekkel kapcsolatban, ismételt bocsánatkérések közben végre

hozzákezdett: „Ne haragudj, Jéorj hogy megkérdezem, de én egy aránylag rövid idő után annyira vágyok haza és el sem tudom képzelni, hogy Svédországon kívül éljek. Te cseh vagy, nem vágysz vissza Csehszlovákiába?”

„Tudod May-Britt én ugyan csehszlovákiai vagyok, de annak a szlovákiai részére, az anyanyelvem magyar, de mint zsidó én Palesztinába fogok kivándorolni.”

May-Britt nagy szemeket meresztett és bájos csodálkozással csapta össze a kezét:

„Te zsidó vagy? Én még soha az életben nem láttam zsidót.”

Az ismert kopogás megszakította a beszélgetést. Fröken Ulle érkezett:

„Hallottam hogy képeket kaptál hazulról?” kérdezte.

Honnan hallotta? Valószínűleg fröken Irmgaardtól, a postásnéitől. A vénkisaszonyok drót nélküli távírója kifogástalanul működik. (Fröken = kisaszony = Miss. Ne zavarjatok.) A csomag egy nagy borítékban az asztalon feküdt és a borítéknak csak egy kis része volt felvágva.

„Mi az, még nem nyitottad ki a csomagot? Én, ha levelet kapok, még a postán felbontom.

„Nem, fröken Ulle, még nem volt hozzá bátorságom. Félek szembenézni annyi sok halottal.”

A csomag Margittól jött, Kassáról.

Margit segédnö volt az üzletünkben, még a születésem előtt kezdett el az apámnál dolgozni, aki a férjével összehozta, sokat segített neki az esküvői kiadásokkal kapcsolatban és általában minden bajában. Margit végtelenül megbízható volt, nagyon hűséges hozzánk, de főleg az apámhoz. Nekem az orromat törülte, rám szólt, ha túl sokat zavartam az üzletben és a negyedik elemiben, amikor fülig szerelmes voltam a fekete szemű Juditkába segített a szerelmeslevél megfogalmazásában és a „Fekete Péter” kártya becsomagolásában, amelyet ajándékuul küldtem. Margit vallásos katolikus volt, de ismerte az összes zsidó ünnepet, szokásokat és ételeket. A férje kőműves volt, és mint ilyen sokat volt télen munka nélkül, úgy hogy Margit fizetése nagyon fontos volt a családnak. Egy elég szegény negyedikben laktak, messze az üzlettől, amely a város központjában volt.

Margit levele egy pár helyen elmosódott volt a könnyeitől. Írta, hogy mihelyt meghallotta, hogy minket a gettóba vittek, ott forgolódott a ház előtt egy pár napig, míg meglátta, hogy a képeinket és az iratainkat a szemétkébe dobják, gyorsan odament és összeszedett, amit tudott, amíg el nem kergették, a zsidók kurvájának nevezték és megfenyegették, hogy átadják a rendőrségnek. Komoly veszélynek tette ki magát, a férjét és a kislányát.

Folytatása következik...

Egy fecske márpedig csinál nyarat!

Könnyű azt mondani, hogy a toleranciáért folytatott harc szegény és lassú. Az előítéletekről, szakmai tanulmányokban, szállodákban rendezett konferenciákon, szociológusok, politológusok és civil munkások osztják meg tanulmányaikat, tudásukat és tapasztalataikat egymással, miközben dübörög a rasszizmus. Szeretne ön is tenni a toleranciáért? Íme, a tennivalók listája:

- * felmérjük a problémákat
 - * leírjuk, hogy mi a célunk
 - * felkutatjuk, hogy milyen lehetőségeink vannak
 - * összegyűjtünk egy lelkes csapatot és az ötleteket lépésről-lépésre megvalósítjuk
- Egyszerűnek tűnik és egyben mégis megvalósíthatatlannak? Vegyünk egy pél-

dát: Európai Zsidó Kulturális Napokat rendeztek Vágsellyén, Szlovákiában. Zsidó napokat rendezni egy egykor zsidók lakta városban kulturális esemény, hagyományörző jócselekedet és fontos lépés a toleranciáért folytatott tevékenységek körében. 2011. szeptember 9-10-én a Preßburger Klezmer Band, a Veszprémer Klezmer Band, a prágai Letaczi rabín és a krakkói Kroke együttes koncertezett a sellyei kastély udvarában. Egy színvonalas eseményt megszervezni nem egyszerű, de nem is megvalósíthatatlan. Köveszük sorjában, hogy a fenti lista alapján Vágsellye hogyan érdemelhetné ki a Tolerancia Metropolisza címet:

(Folytatás a 8. oldalon)

Szalay Elzi története – 1. rész

Prológus

Szalay Elzi az anyósom. Kedveljük egymást. A legidősebb fiának, Molnár József Lászlónak vagyok a felesége.

Elzi óvott engem, amikor megtudta, hogy a zsidóság és a holokauszt témájával foglalkozom; jobban mint bárki más. Amikor Izraelbe utaztam, elmondta, hogy félt és fél, mi lesz velem... Nem volt érthető számomra ez az erős félelem, de felkeltette a figyelmem.

Elkezdtem összerakni az információkat, amelyeket néha, felszabadult pillanataiban mesélgetett: a padláson titokban érdekes könyveket (tórát héberül) olvasó édesapa – Szalay Elemér -, aki jiddisül beszélt a hozzá érkező zsidó barátokkal; volt Kéthelyen cukrászdája, mezőgazdasági gépkölcsönzője, gépjávitó és asztalos műhelye, kerékpár-összerakó műhelye, mozija, méhészete; motoros yachtja a Balatonon – mert a háború előtt épp hajózással készült foglalkozni. Hobbiból művészi portrékat rajzolt az öt megragadó arcokról.

A felesége szintén hasonlóan kreatív volt, jó kereskedelmi vénával. Az apa, Szalay Elemér testvére, Szalay Kálmán a Gundelban volt szakács, szintén beszélt jiddisül, olvasott héberül.

Szalay Elemér és Kálmán édesapja, Szalay Károly részt vett asztalos remekeivel a párizsi világiállításon.

Elzi története nyomán csak cukkoltam Őt: „Mama, Te zsidó vagy...”

Gyerektáskák

Kezdetben megharagítottam, dühös volt; és közölte: „Katolikus vagyok, más-ik ágon református, megmondták a szüleim – és kész....

Nekem ilyeneket ne mondjal... „mert még bajok lesznek...”

Azt firtatni, miért és hol tanultak a Szalay fivérek – Elemér és Károly – héberül és jiddisül szintén kényes mozzanatnak számított.

Elzi szerint azért tanulták meg a két nyelvet, mert ilyen iskolába jártak, hogy jó szakmát tanuljanak.

Teltek az évek... Elzi nagyon beteg lett... az orvos azt mondta meghal...

Könyörögtünk az életéért és a Teremtő megsegítette. Kétheti koplalás után, indult fasírtot enni...

Ekkor, a vele történt csoda után nyílt meg – elmondta nekem a történetét és átadta az általa emlékként őrzött kincsetek.

Nagyon megtisztelő volt, hiszen Erika lányára akarta bízni. Ezúton is köszönöm a bizalmat, kedves Elzi, kedves Mama!

A Férjemmel, Molnár József Lászlóval úgy láttuk, ezek az egykori gyerekkincsek, gyerekjátékok, amelyeket Elzi Krausz Erikától kapott az utolsó babazsúron, a zsidó családok elhurcolása előtt, kerüljenek méltó helyükre valóban örök emlékül, a Holokauszt Emlékközpontba. Hiszen ma már nem csak játékok, hanem a holokauszt dokumentumai, egy örök barátság őrzői.

Molaárné Varga Katalin

A nevem: Szalay Elzi. Kéthelyen születtem, 1935. november 2-án.

A lánykori nevemen mutatokozom be, mert az óvodai kis barátnőről, Krausz Erikáról írok és a falunkbeli zsidó ismerősökről.

A falunkban, Kéthelyen (Somogy megye, Marcalitól északra), négy zsidó család lakott: Krauszék, Füsték, Guthek, Morgensternék.

Mindnyájukkal jó barátságban voltunk, a szüleink és mi gyerekek is.

Amikor elvitték őket Kéthelyről, a házaikat hamar kifosztották a falubeliek; annak ellenére, hogy nem volt jellemző a különféle nációk közti ellenségeskedés. Békességesen éltünk a falunkban,

egy közösségként, addig. Senki sem foglalkozott azzal, ki zsidó vagy más... Ez a jó faluközösség később már nem állt helyre, megszűnt a bizalom. Eszembe jut még két emlék, ami hozzájuk kapcsolódik: kakast vittünk a sahterhoz, ahogy mondták: lesahterozni. A pékhez sóletet vittünk libacombbal. Nagyon finom volt.

Amikor Apuval és Kálmán bácsival (aki Apám testvére volt) kirándulni mentünk a Nagy-árokhoz, útközben mindig megálltunk a zsidó temetőnél és követ raktunk le valamelyik sírra.

Megőrzött gyerektáska

Kéthely községben laktunk a Zárda utca 3. szám alatt állt a házunk (ma Magyar utca).

Krausz Erikával, Morgenstern Antikával, Guth Bandikával és Lacikával együtt jártunk óvodába.

1942. május végén óvodai évfázó fénykép készült rólunk, amelyen a teljes óvodáscsoport látható a kedves nővér – Máriával. Mindenkinek ő volt az óvónénije, egy segítővel vigyázott ránk, Babi nénival.

Nagyon sokan (három éves kortól hat éves korig) voltunk a csoportban, szerettünk együtt lenni, játszani, nevetgélni. Óvodástársaim között volt a legkedvesebb barátnőm: Krausz Erika.

Erika a fényképen a legfelső sorban balról az ötödik. Én szintén a legfelső sorban állok, jobbról a negyedik helyen.

A fénykép 1942-ben készült, akkor hét éves voltam, izgatottan készültem az iskolába. Amikor Erikától el kellett búcsúzni 1944-ben, már kilenc éves voltam, iskolás.

Molnár Józsefné Szalay Elza

Folytatás a következő Hitközségi Híradóban

Egy év Izraelben – Dr. Paszternák András útinaplója

II. rész: Hétköznapok, ünnepnapok

(2011. június 9., csütörtök)

Ma reggel szarvasi madrich pólóban mentem dolgozni, életemben először. Itt senkinek sem tűnt fel a Dávid-csillag, a hai, a héber betűk, a két kalács,... A 2010-eset vettem fel, hátán a Just Jew It! felirattal.

Az utamon ismét macska-kíséretet kaptam, bár ezúttal a fekete cicák távol tartották magukat tőlem. Akadt viszont egy-két kutya. Az az érzésem mintha a kistestű ebeket csak úgy kiengednék reggel sétálni. Szerencsére a nagyobbak közelében gazda is volt. 6:00-kor kelek, 7:00-kor indulok. Az utcán ekkor már zajlik az élet, nyitva a műszaki bolt, a zöldségesek pakolnak, járnak a buszok... rájöttem, hogy a séta helyett a Negba utcán le is tudnék buszozni, de első a testmozgás (esetleg majd ha jön az esős időszak). Utam egy gyalogos felüljárón vezet át, a Haifára menő 4-es út felett, hát nem szívesen ülnék itt a reggeli dugóban araszolva...

Odabent viszonylag csendes nap volt. A főnök elutazott egy megbeszélésre, s... hát igen vannak univerzális munkavállalói szokások... Irodalmaztam, készültem az általam tartandó osztályszemináriumra. Elment a nap. Ma is hiába vártam, hogy majd együtt megyünk ebédelni... ez itt nem szokás, legalábbis a mi csoportunkban. Végül lementem a nanoépület büféjébe, kétféle szendvics volt, ja meg meleg szendvicsek, de azokat lassan sütik, én meg nem szeretek sokáig távol lenni a munkától. Szóval azon dilemmáztam, hogy a kék vagy a zöld címkéset válasszam. Ahelyett, hogy megpróbáltam volna kislabizálni a héber írást a zöld mellett döntöttem. Be voltak fóliázva, s a töltelékük egyáltalán nem látszott ki. A zöldet vettem meg egy kis almaléval. Meglepetésemre avokádó krém volt benne, uborka és csíra társaságában. Fúj, gondoltam először, de aztán elfogyasztottam, a kifli igazán ízletes volt, a többi felejtethető, csak a vizuális élmény volt megrázó.

Délután volt egy Happy Hours nevű program, állítólag most volt először, s ezután minden hónapban lesz. A nanointézet munkatársai jöttek össze az ötödiken üdítőzni, sörözni (hát remélem alkoholmentes volt!), chipszezni. A késő délutáni (16:00) órán már csak én voltam jelen a csoportból, s mivel nem ismer-

tem senkit, s a résztvevők sem törekedtek arra, hogy egy vadidegennel töltsék a happy órájukat, csak keveset időztem a programon. Az ötlet tetszett, remélem egyszer megrendezzük a Kémia Kutatóintézetben is, mondjuk a 4-es épület előcsarnokában (itt is a folyosón volt).

Hat után indultam haza, előtte még volt egy érdekes szakmai beszélgetésem a csoport egyetlen, a főnökön kívüli, senior kutatójával. Az út során nyitott szemmel jöttem, már reggel kinéztem egy mellékcát, ahova be akartam térni. Találtam egy nagy szupermarketot. Be is vásároltam tisztítószerekből, reggelire valóból. Mikor kijöttem, látom, hogy szemben van egy nagy pláza szerű áruház is. No majd legközelebb!

Kezdem éhes lenni, tudtam, ha hazaérek, újra nem indulok neki, hát betértem egy kis étterembe. Egy nagy szelet sült csirkeemell, krumpli, saláta volt az estebédem. Két sikeres felfedezésről is be kell számolnom:

1. rádöbbenem, hogy a fürdőszobában is van külön lámpa (tejüveg van, szóval nappal világos, este meg a szoba lámpája is megvilágítja valamennyire).

2. kiderült, hogy az oldalsó kis folyosóra néző ablakon kívül van másik ablak is a szobán. Eddig egy nagy csúnya függöny takarta, amit nem húztam el soha, ma kértem, hogy ha lehet cseréljék ki, s egyszer csak eléim tárult egy kicsi balkon (közepén egy mazgannal /légkondi/), amelyik a pálmafás kertre néz. Hát igen, nem hiába jártam kutató szakra :).

Ja még valami, végül kivettem a szobát hosszabb távra. A barátok, rokonok tanácsait figyelembe véve.

(2011. június 11., szombat)

Csütörtök este, a főnökömmel folytatott sms-ezés után egyértelműen kiderült, hogy a péntek a sabattal együtt szünnap a laborban. A délelőtti így takarítással, mosással töltöttem.

Az ünnepre Ashkelonba kaptam meghívást, anyum unokatestvéréhez, Miriamhoz. A véletlen úgy hozta, hogy Orna és Yossi, akiket egy korábbi blogbejegyzésből már ismerhet az olvasó, Észak-Izraelből Ashkelon felé haladva felvettek, így a pénteki vonatkozás ezúttal elmaradt. Ashkelon egy kedves 100 ezres „kisváros” a Földközi-tenger partján. Tiszta utcákkal, ápolt parkokkal, rengeteg építkezéssel. Miriam és Ahron, a férje nagyon kedvesen fogadtak. A péntek esti vacsorára, hazatért mind a három

gyermekük, Orit, Dudi és Josh is. Ezen az estén többet beszélgettem másodunokatestvéreimmel, mint az elmúlt 30 évben összesen. Dudival eddig még sosem találkoztam. Természetesen nem egyedül jöttek, Orit a férjével és két kislányával, a fiúk a barátnőikkel.

Az ünnep beköszöntöte előtt elmentünk a tengerhez, majd bepillantottunk a helyi uszodába. Volt idő egy kis pihenésre is. Telefonon hívott Teri néni, kedves Komáromból származó ismerősünk, a néni aki kiskoromban vigyázott rám, ha beteg voltam és lánya Gizike. Szombati ebédre akartak hívni Tel-Avivba, de egy kicsit elkéstek, mert már Dél-Izraelben voltam.

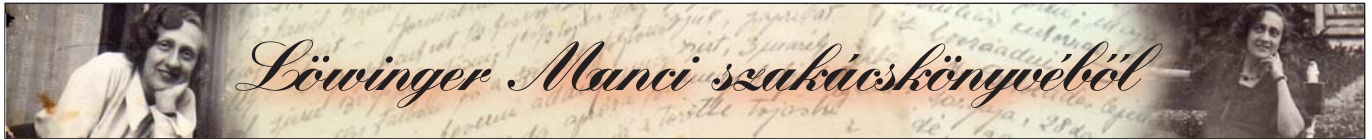
A “Lecho Dodi” dallamait egy közeli zsinagógában énekeltük együtt. Az ünnepi vacsora ízletes fogásai ötvözték az izraeli, a keleti és a magyar konyha vonásait. Nagy élmény volt együtt lenni a családdal. Megismerni azokat a rokonokat, akiről sokat hallottam, de még személyesen nem találkoztunk.

A szombat a pihenés jegyében telt. Egy nap munka, internet, mobiltelefon nélkül. Beszélgetésekkel, sétákkal, alvással. Mindez a festői ashkeloni környezetben. Délelőtt a dédunokák társaságában felkerestük Aharon édesanyját. Aki örült az ajándékba vitt magyar pirospaprikának, sokat mesélt ottani és itteni életéről. Csatlakozott hozzánk a szombati ebédnél is. Az asztal ismét tele volt finomabbnál finomabb ételekkel, a rántott hústól kezdve a töltött paprikán át a csirkepaprikásig volt minden. Ja és per sze humusz, meg saláták...

A délutáni szunyókálásból Yossi és Orna hangjára ébredtem. Látogatóba jöttek. Igen-igen, meg kell tanulnom héberül! Remélem jut rá idő, ideje elővenni a Londonban vett nyelvkönyvet a bőrröndből! Az ünneptől a Havdala szertartással búcsúztunk el. Tamar, a nagyobbik unoka tartotta a fonott gyertyát. Ahogy Szarvason szoktuk volt mondani, mondtunk egy áldást a borra, a fényre, a fűszerre, hogy az ünnepből átvigyünk egy ízt, egy illatot, egy kis fényt a hétköznapokra!

Az ünnep kimenetele után, 21:08-kor gördült ki a vonatom a helyi állomásról, útban a tel-avivi HaShalom állomás felé. Szolgálatba igyekvő katonák, diákok, gyerekes családok töltötték meg a szerelvényt.

Ez volt az első Sabatom Izraelben. Köszönet mindazoknak, akik széppé és emlékezetessé tették.

Az elveszett törzs ebédje

Ráchel Stern 12 éves volt, mikor elhatározta, hogy antropológus lesz. Nagy lelkesedéssel olvasott egy népszerű hetilapban közölt folytatásos regényt, amely egy angol kutatócsoport kalandjairól szólt. Az antropológusok egy ismeretlen dzsungelban egy törzssel találkoztak. A törzsben az őseber kori életet gyakorolták, addig nem láttak európai fehér bőrű embereket, az interakció a két csoport között különlegesen érdekes és izgalmas történet volt. De akkor nem a tudományos eredmények érdekelték Ráchelt, hanem a jó, kinézésű elragadó, fiatal törzsfőnök. Ő nemcsak sikeres és intelligens uralkodó volt, hanem különleges vendéglátó. A szép fiatal, angol kutatónő szerelmes lett a lovagias törzsfőnökbe, akivel hosszú, romantikus sétákat és különlegesen ízletes finom étkezéseken vett részt. Ráchel, aki közép-európai illetve magyar konyhán nőtt fel, ámulva élvezte egzotikus konyha csodáit, illatait és ízeit.

A banánlevélbe csomagot fűszerezett hal parázson sütvé, az egzotikus gyümölcsök kókuszba tálalva, kókusztej mézzel, ízesítve nem ismert aromájú fűszerekkel, mind izgatták Ráchel képzeletét. Akkor még nem határozta el, hogy miért akar ismeretlen törzseket felfedezni a törzsfőnök vagy a konyha csodái miatt, de az biztos, hogy Ráchel jobban ismerte e regény hőseit meg kalandjait mind akármelyik tantárgyat.

Ráchel mint sok izraeli fiatal a katonai szolgálat befejezése után becsomagolt egy hátizsákot, megígérte szüleinek, hogy mire az egyetemi tanév kezdődik

hazatér. Szociológia és antropológia szakra iratkozott be. Dél-Amerikába utazott pár ismerőssel. Brazília, Peru, Ecuador, Kolumbia volt az úti cél, ahová a lábuk, és főleg a pénztárcájuk vitte őket. A kirándulás szépen sikerült, sok fiatal a világ minden országából megosztotta tapasztalatait egymással. Egy nap Ráchel bement a gyönyörű rezervátum melletti falu éttermébe, amelynek a neve, Az Elveszett Törzs Ebédlője volt. Étlap nem volt, mert minden nap azt főzték, amit az nap frissen találtak a helyi piacon.

Ráchel leült a teraszon, gyönyörű kilátás tárult elé. Jobbra az őserdő és balra a naplemente az óceánba. Hamarosan a pincér egy nagy tányér, illatos levest hozott, utána banánlevélben sült halat egzotikus gyümölcsöket. Mint egy vilámcsapás Ráchelnek eszébe jutott az angol regény. Lassan evett, élvezett minden harapást, mikor hátra nézett be az étterembe ott állt a törzsfőnök. Biztos volt benne, hogy álmodik valószínű, hogy valami furcsa volt rajta, mert a pincér odajött, kérdezve, hogy minden rendben van e. Ráchel elpirulva mondta, hogy minden rendben, de kíváncsi, hogy ki az a törzsfőnök. A pincér nevetve válaszolt ez nem törzsfőnök, hanem az étterem szakácsa. Messzi országból jött és pár hét múlva visszamegy.

Ráchel kérte a pincért, hogy hívja asztalához a „törzsfőnököt” hogy megköszönje az ízletes ebédet. Az első angol szó után Ráchel már tudta, hogy a „törzsfőnök” izraeli, héberül válaszolt neki. Eyál elmesélte hogy 2 éve főz itt, sok receptet a helyi törzsektől tanult, de most

vágyik haza, tanulni akar és Izraelbe építeni az életét.

Ráchel és Éyál meséjének folytatását a Kedves Olvasóim elképzelésére bízom. Csak azt árulom el, hogy Éyál saját éttermét nyitott, nemrégén, nála kóstoltam a mángoldot. A mángold nem más, mint luxus spenót, nagy zöld levelek teli, vitaminnal kalciummal és vassal.

(Mángold: három zöldség egyben - Fehér, lila vagy piros levéllyele vastag, levele húsos, sötétzöld, igazán dekoratív zöldségféle, finom és egyesíti magában a spenót, a spárga és a rebarbara tulajdonságait. – a HH szerk.)

A mángold előkészítése

A mángoldot mindig alaposan, többször átmosva kell tisztítani, forró vízben 2-3 percig főzzük, utána rögtön előre elkészített jeges vízbe tesszük. A szűrőben megszáritjuk, úgy használjuk mind a káposzta leveleket a töltött káposztához.

Hússal töltött mángold paradicsom szósszal

A mángold leveleket a fenti utasítások szerint készítjük. A hús keveréket a kedvelt recept szerint, ajánlatos a megszokott töltött káposzta recept. A leveleket megtöltjük és paradicsom szószban 40 percig főzzük vagy tűzálló tálban a sütőben sütjük.

Remélem, hogy ez az újdonság tetszik, jövőbe több mángold receptet közlünk. A banánlevélben sült halat még nem próbáltam ki, de biztosan finom.

Jó étvágyat!

Orna Mondschein,
Ashkelon, Izrael

(Folytatás az 5. oldalról)

* Nézzünk körül! Vágsellyén ma összesen két zsidó család él. Ez magában nem lenne probléma, de hajdanán nyüzsgő zsidó kulturális élet zajlott a városban és az ő emléküket érdemes megőrizni.

* Találjunk egy fenntartható célt! Rudolf Kuklovsky létrehozott egy civil szervezetet, a Macevát, amelynek első célja a régi zsidó temető megmentése volt ez a csoport azóta zsidó hagyományörző szervezetként működik.

* A lehetőségek felkutatásához jó, ha szeretünk jól cselekedni! A szervezet a temető ápolásával kezdte, emléktábla avatással, kiállítás szervezéssel folytatta (Egy Úr két temploma címmel szervezett kiállítást és többek közt az Auschwitz albumot is bemutatta Vágsellyén) minden évben megrendezi az Európai Zsidó Kulturális Napokat a városban. A sellyei kastély udvara nemcsak

pompás koncerthelyszín, hanem a kastélyban működő levéltár igazgatója erre a célra örömmel biztosítja a helyet. Az alapos kutatás és a könyvkiadás további remek lehetőségek (Rudolf Kuklovsky megírta a sellyei zsidók történetét).

* Fogjuk a macseténket, és harcoljunk le a bozótot magunk előtt! Az elszántság fertőző, így a lelkes csapat hamar összegyűlik. Az együttgondolkodás és az ötletek megvalósítása újabb lelkesedéseket hoznak, ne parancsoljunk megálljt nekik!

Ha ezeket a tanácsokat követjük, akkor elmondhatjuk, hogy egy fecske márpedig csinál nyarat. Nem biztos, hogy egy város fogja megváltoztatni a világot, de sok toleranciáért harcoló szerveződések egymást erősítheti. És hogy annak a bizonyos fecskének hogyan sokszorozódik a nyár iránti lelkesedése napról-napra, nos, ezt Rudolf Kuklovskytól tudhatjuk meg, de ez egy másik történet.

Vadász Éva

Narodeninová párty v duchu spomienok

Nitrianska neologická synagóga v centre mesta oslávila 19. septembra tohto roka svoju storočnicu. Mesto Nitra v spolupráci so Židovskou náboženskou obcou pripravili na jej počesť slávnostný program, ktorý sa niesol v duchu spomínania na históriu, ale aj pripomenutia si súčasnosti a budúcnosti tejto vzácnjej pamiatky, ktorá dnes slúži ako koncertná a výstavná sieň mesta Nitry.

Pozvanie na galavečer prijali významní hostia, nechýbal medzi nimi veľvyslanec štátu Izrael Alexander ben Zvi, primátor mesta Jozef Dvonč, poslanci mestského zastupiteľstva, zástupcovia Ústredného zväzu ŽNO na Slovensku a náboženských obcí z regiónu a ďalší vzácní hostia. Hostitelia privítali aj delegáciu z Budapešti, a to Gábora Vadásza, predsedu náboženskej obce na Dózsovej ulici, v sprievode manželky Magdy, ako aj Very Faragó, odbornej pracovníčky Židovského múzea a v neposlednom rade kantora Bélu Kerekesa, ktorý svojím vystúpením pričaroval do synagógy ducha dávných čias. Pre zaujímavosť treba podčiarknuť paralelu medzi nitrianskou synagógou a budapeštianskou synagógou na Dózsovej ulici, ktoré nesú rukopis rovnakého staviteľa, významného uhorského staviteľa Leopolda

Baumhorna (1860-1932). Po úvodnej modlitbe v podaní Bélu Kerekesa odznelo slávnostné laudácio, pocta zakladateľom chrámu, staviteľovi, ale aj všetkým židovským spoluobčanom, ktorí tu žili, pracovali a prispievali do hospodárskeho a spoločenského života mesta v uplynulom storočí. V príhovore primátora Jozefa Dvonča, predsedu ŽNO v Nitre Petra Schwarcza, veľvyslancu Alexandra ben Zvi, aj Igora Rintela, predsedu ÚZ ŽNO, rezonovala potreba tolerancie medzi ľuďmi, aj príklad dobrej spolupráce židovskej komunity s predstaviteľmi mesta pri záchrane pamiatok.

Krásnym darčekom pre storočnú oslávenkyňu bol koncert Jany Orlickej v sprievode Association Etnique (ČR) pod názvom Z celej svojej duše. No synagóga dostala aj ďalšie dary. Návrstevníci sa môžu oboznámiť s jej his-

tóriou v aktuálne vydanom informačnom materiáli, aj na posterovej prezentácii na schodišti synagógy. Pri príležitosti storočnice dala ŽNO v Nitre do prevádzky svoju webovú stránku www.znonitra.sk, na ktorej nájdete zaujímavé informácie nielen o histórii, ale aj súčasnosti obce.

KATARÍNA POTOKOVÁ

Fotka synagógy z Maďarského židovského archívu

Aj jedna lastovička urobí leto!

Veľmi ľahko sa povie, že boj za toleranciu je chudobný a lenivý. O predsudkoch sa vyjadrujú na konferenciách realizovaných v elegantných hoteloch, v odborných štúdiách, sociológovia, politológovia a civilní pracovníci keď sa podelia so svojimi vedomosťami, skúsenosťami medzi sebou, pričom dunie rasizmus. Chcete aj vy niečo urobiť v záujme tolerancie? Tu je zoznam činnosti:

- zameranie problémov
- popis cieľov
- vyhľadanie možností
- zozbieranie oduševneného tímu a realizácia nápadov z kroku na krok.

Zdá sa to mimoriadne jednoduché a predsa nie je realizovateľné? Zoberme si príklad: Na Slovensku v Šali zorganizovali Európsky deň židovskej kultúry. Organizovať židovský deň v meste v ktorom niekedy žili Židia je kultúrnou udalosťou, dobrým činom v zachovaní tradícií a dôležitý krok v činnosti pre toleranciu. 9-10. septembra 2011 na nádvorí kaštieľa v Šali bol koncert skupín Preßburger Klezmer Band, Veszprémer

Klezmer Band, pražskej Letající rabín a krakovskej skupiny Kroke. Organizovať niečo na vysokej úrovni nie je jednoduché, ale ani nie je nere realizovateľné. Poďme v poradí, ako na základe hore uvedeného zoznamu by si zaslúžilo mesto Šala titul Metropola tolerancie:

– Obzrime sa! Momentálne v Šali dnes žijú dve židovské rodiny! Toto ešte samo o sebe nie je problémom, ale niekedy bol veľmi živý židovský kultúrny život, ktorého pamiatku sa oplatí zachovať.

– Nájdime si udržateľný cieľ! Dr. Rudolf Kuklovský založil občianske združenie Maceva, ktorého prvým cieľom bola záchrana židovského cintorína a dnes toto združenie pracuje v záujme zachovania židovských tradícií.

– K vyhľadaniu možností je dobré, ak chceme aj dobre konať. Združenie začalo so záchranou cintorína, nasledovalo odhalenie pamätnej tabule, organizácia výstavy (Dva domy jedného Pána, predstavenie Osvienčimského albuma), každoročne usporiadajú v

meste Európsky deň židovskej kultúry. Nádvorie kaštieľa je vynikajúcim miestom pre usporiadanie koncertov, kde riaditeľka archívu, ktorý je tu umiestnený s radosťou poskytuje priestory pre koncerty. Dôkladný výskum, vydanie knihy sú ďalšie vynikajúce možnosti v tejto oblasti (Rudolf Kuklovský napísal História šalianských židov).

– Zoberme si mačety a bojujme s kríkmi, ktoré tvoria pred nami prekážky! Odhodlanie je infekčné, a ľahko sa zozbiera oduševnený tím. Spoločné rozmýšľanie a realizácia nápadov prináša ďalšie oduševnenie, a neprikážme im aby sa zastavili!

Ak budeme postupovať podľa týchto rád, tak môžeme povedať že áno, aj jedna lastovička prináša leto! Nie je isté, že jedno mesto zmení svet, ale organizácie, ktoré bojujú za toleranciu sa vzájomne zosilňujú. A táto lastovička znásobí zo dňa na deň svoje letné oduševnenie, čo sa môžeme dozvedieť od Rudolfa Kuklovského, no toto je už druhá historka.

Éva Vadász

Horko-sladké sviatky

Synagogálny rok 5772 sa začal v Komárne trošku smutno. Dlho sme nemali predmodliaceho na sviatky, iba pár dni pred Roš Hašana sa nám podarilo ho získať, za čo patrí vďaka hlavnému rabínovi dr. Alfrédovi Schönerovi, výkonnému riaditeľovi ÚZ ŽNO Maďarska Gusztávovi Zoltaimu a pracovníčke rituálneho oddelenia ŽNO v Budapešti pani Ágnes Rév. Bez ich pomoci by sme nedosiahli úspech.

Predseda ŽNO a vedúca kancelárie našej teraz už ubývajúcej komunity pred sviatkami starostlivo zatelefonovali každému, lebo je nás už tak málo, že prítomnosť každého je potrebná. Toto už nie je otázka pobožnosti, alebo starostlivosť o tradície, lebo úcta predkov sa môže udržať iba tým spôsobom, ak sa ešte stretneme v synagóge. Musíme sa priznať, že iba na Erev Roš Hašana sme boli úspešní. Ďalšie dni prebehli pri veľmi malej účasti.

Kantorom v deň Roš Hašana bol dr. Mihály Risovannij, v civile je profesorom nemčiny na miestnej univerzite v Szombathely, pracuje v budapešťianskom Pamätnom stredisku Holokaustu a chodí do reformnej komunity Bét Orim. Predchádzajúce roky vždy na Vysoké sviatky bol v Szombathelyi, ale nedávno na čelo komunity prišiel po-

mocný rabín preto on mohol prísť k nám. Slávnostný príhovor mal poslucháč Židovskej univerzity – Rabínskeho seminára Dániel Borsányi Schmidt,

medzi nami strávil sviatky Dávid Popovics a jeho manželka z Budapešti.

Prvý večer sa stretlo 60 ľudí, po modlitbe sme každého pohostili v sále Zoltána Wallensteina s kóšer večerou, ktorú priviezli z Budapešti.

Doobeda, ako každý rok prišli skupiny žiakov. Tento rok to boli študenti zo strednej odbornej školy na ulici Budovatelská a žiaci zo základnej školy Móra Jókaiho, ktorí mali možnosť sa zoznámiť so synagógou a s predmetmi vystavenými v mikromúzeu Ármina Schnitzera.

Poobede sem pozdravili Annu Pasternákovú z príležitosti jej 100. narodenín. Potom nasledoval rituál Tašlichu a

poobedňajšia modlitba. Rodina Pasternáková podávala kuduš pre prítomných. V piatok sme spoločne pozdravili Šabat Tšuva – sviatok pokania.

Za týždeň sme sa stretli (žiaľ nás bolo veľmi málo) na večer Kol Nidre v synagóge. Pán Risovannij citoval staré melódie modlitieb, následne István Balogh profesor z Gymnázia Sándora Scheibera mal slávnostný príhovor. Na druhý deň doobeda nás nebolo dosť na minjan, takže deň pôstu sme strávili učením a spomienkou na zosnulých. Posledné hodiny pôstu odznela modlitba Neila a večer sme ukončili Havdalou a spoločnou večerou.

Naša komunita sa opäť dostala na rázcestie, je veľkou otázkou či bude otvorená brána do komárňanskej synagógy na budúci rok na Vysoké sviatky!! Toto záleží iba od vôle členov našej komunity...

Za organizáciu v priebehu sviatkov patrí naša vďaka Judite Haasovej, Zsuzsanne a Ing. Antonovi Pasternákov, Ing. Alici Weisssovej a Edite Farkas. Osobitne ďakujeme za podporu aj zastúpeniu Joint-u v Bratislave.

PT

Sukot 5772

Po horko-sladkých sviatkoch sme sa opäť stretli v Menház. Nebolo to po prvýkrát, lebo pred dvomi rokmi sme začali túto akciu, že na Sviatok Sukotu (čo je sviatok stánkov) sa stretávame v stánku postavenom v záhrade Menháza. Z nášho regiónu boli zastúpené skoro všetky generácie, mnohí z nich boli na takejto akcii u nás prvý raz. V klube Šalom pozdravil prítomných koordinátor programov Tamás Paszternák. Prvým prednášateľom bol dr. Gábor Balázs, ktorého návštevníci už po-

znali zo stretnutia na Purim. Gábor so svojou dôkladnou pripravenosťou a vedomosťami, pomocou počítačovej prezentácie hovoril o sviatkoch, čo mimoriadne zaujalo obecenstvo.

Medzitým do Menháza prišla rodina Stiefelovcov z Piešťan: Bina a Zev a ich štyri deti. Vedúci Chabadu pre stredné Slovensko už niekoľko raz bol u nás, naposledy pred dvomi mesiacmi. Teraz prišli po prvýkrát na Sukotové party.

Každý mal možnosť sa modliť so sviatočnou kyticou, mohol sa najesť, v stánku bol čerstvý falafel a humus, ktorí spoločne pripravili účastníci. Zev

rabín spieval pri stánku, kde zožal veľký úspech. Na konci programu sála Zoltána Wallensteina pripomínala kuchyňu, kde rebecen Bina každému dala kúsok cesta (samozrejme po odrecitovaní vhodnej modlitby a po tom, čo kúsok cesta obetovali Všemohúcemu) a prítomných naučila pliesť sviatočný barches.

Ďakujeme každému, kto bol prítomný v dobrej nálade na príjemne strávenom popoludní. .

PT

MAZL TOV!

V mene redakcie Spravodaja týmto blahoželáme Kataríne Potokovej a Alexandrovi Potokovi z Nitra k narodeniu ich prvého vnuka Jakubka, blahoželanie patrí aj rodičom Lenke Sillerovej a Tomášovi Potokovi. MAZL TOV!

Benčer – čakáme Vaše prihlášky!

Vlani sme vydali modlitebnú knižku na piatok večer a teraz vydáme benčer (zbierka požehnaní a spevov), ktorý zostavil a preložil rabín Zsolt Balla. Prosíme tých, ktorí by chceli v tejto modlitebnej knižke si spomenúť na zosnulých, aby sa čím skorej prihlásili.

Správy z cintorína

V priebehu jesene sme získali peniaze z nadačnej podpory a mohli sme postaviť 41 zvalených náhrobných kameňov. Žiaľ ešte je aspoň toľkoto ďalších zvalených kameňov na cintoríne. Radi by sme ešte v tomto roku postavili všetky náhrobné kamene.

Pokračovali sme v rekonštrukcii budovy bývalej garáže vedľa vchodu do cintorína.

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Spravodaj, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a klub Šalom podporili: Milesová Jelizaveta, Dukes Pavol, ŽNK Rimavská Sobota, Boček Peter (Kassa) a darcovia, ktorí si prišli zostať v anonymite. Ďakujeme!

✧ Začiatkom septembra zasadalo vedenie ÚZ ŽNO na Štrbskom Plese, kde prebiehala štvordenná letná Makabiáda. Našu ŽNO zastupovala členka vedenia Ing. Alica Weissová.

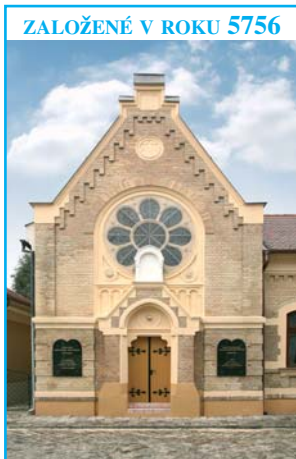
✧ Na začiatku októbra sme opätovne vydali trojjazyčný leták o Menház. Tento reprezentatívny materiál bol publikovaný v 3000 kusoch.

✧ Do Komárna prišli na návštevu pozostalí po nedávno zosnulej Yvonne Tommenendal Wollner, jej manžel a syn. Prehliadli si synagógu, kde by chceli umiestniť pamätnú tabuľu pre Yvonne.

✧ Našu komunitu navštívili z Izraelu aj potomkovia známeho komárňanského maliara György Rauschera.

✧ Začali sme obnovovanie stálej výstavy, ktorá predstavuje históriu komárňanskej ŽNO. Paralelne zostavujeme aj materiál pre vzdelávanie.

SPRAVODAJCA

Výlet do Budapešti

V tomto roku v novembri znovu usporiadame zájazd do Budapešti, ktorý bol v predchádzajúcich rokoch mimoriadne úspešný.

Termín: nedeľa - 13. novembra 2011

Plánovaný program:

08:00 – Odchod autobusu od budovy Menház
 10:00 – príchod do Budapešti, v sále Goldmárk bude prehliadka výstavy "Tu býval Rosenthal" a následne prehliadka obnoveného Maďarského židovského archívu
 11:00 – prechádza v ulici „Kultúry“ čo je obnovená ulica Kazinczy, návšteva ortodoxnej synagógy
 12:00 – kóšer obed v reštaurácii Carmel
 14:00 – „Brána komunity“ – návšteva Židovského komunitného domu Bálint

15:30 – voľný program

18:00 – dobročinný koncert v prospech Nadácie Pochodu židov v synagóge na ulici Dohány - vystupujú - Koncz Zsuzsa, Tolcsvay László, Kulka János, Érdi Tamás
 cca. 22:00 príchod do Komárna.

Ceny a prihlášky:

25 € - členovia ŽNO a všetci tí, ktorí sa aspoň raz zúčastnili na Bohoslužbách v priebehu Vysokých sviatkov alebo na Sukot. 45 € - ostatní záujemci.

Ceny sa týkajú celodenného programu, tí ktorí by chceli ísť iba na koncert majú možnosť si zakúpiť lístky za 7600 HUF resp. 5400 HUF (galéria) na nasledujúcej internetovej stránke: www.eletmenete.hu

Termín prihlásenia a platby je do 2. novembra 2011. Prihlásiť sa môžete na adrese: kile@menhaz.sk alebo na sekretariáte.

100. narodeniny

Anna Pasternáková, najstaršia členka našej ŽNO a mesta Komárno sa 17. septembra t.r. dožila storočnice. Po rodinnej oslave ju prišiel navštíviť primátor mesta MUDr. Anton Marek a viceprimátor JUDr. Vojtech Novák. Oslávky navštívili sa mnohí členovia komunity. Prvý deň Roš Hašana prijímala gratulácie v ozdobenej sále Zoltána Wallensteina. **MAZL TOV! Bis 120!**

Televízna relácia o nás

Slovenská televízia ročne raz vysiela národnostný magazín o židovskej komunite. Tohto roku bol program vysielaný 18. septembra a väčšinu programu venovali našej ŽNO. Okrem minulosti zdôraznili dôležitosť prítomnosti a vzdelávania.

V programe prehovoril náš predseda Antal Pasternák, viceprimátor, člen vedenia ŽNO dr. Tomáš Novák, riaditeľka našej kancelárie Judita Haasová, koordinátor Tamás Paszternák, Peter Scheiner a prednášajúci na našom vzdelávacom programe Viera Kamenická a Martin Smok. Program si môžete pozrieť na internete www.stv.sk

„ Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2011“